

การนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร*

LIBERAL CANNABIS POLICY IMPLEMENTATION IN BANGKOK
METROPOLITAN

ชัชชัย สัตราภัย

Chatchai Satraphai,

กมลพร กัลยาณมิตร

Kamolporn Kalyanamitra

สถิตย์ นิยมญาติ

Satit Niyomyaht

ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัย

Tassanee Lakkhanapichonchat

คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ประเทศไทย

Political Science, Bangkok Thonburi University, Thailand

E-mail: samjung639@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทำการคัดเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย ผู้บริหารและบุคลากรองค์กรภาครัฐ ผู้บริหารและบุคลากรภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป จำนวน 25 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปผลข้อค้นพบการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติ คือ ขาดกฎหมายและมาตรการควบคุมที่ชัดเจน ขาดการรับฟังเสียงสะท้อนของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินนโยบายไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสังคมยังมีความเห็นต่อนโยบายไม่สอดคล้องกัน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อ

* Received 17 February 2024; Revised 23 July 2024; Accepted 26 July 2024

ความสำเร็จ ได้แก่ ความชัดเจนของนโยบาย หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทศนคติของผู้ปฏิบัติ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การสนับสนุนจากประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และการประชาสัมพันธ์ให้ภาคประชาชนเห็นด้วย และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร พบว่า ควรมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้ชัดเจนก่อนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างจริงจังและมีมาตรการควบคุมที่ชัดเจน โดยเฉพาะการใช้กัญชาในทางที่ผิด เน้นประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้กัญชาที่ถูกต้องและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนในสังคมให้มากขึ้น รวมถึงประเมินติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การนำนโยบายไปปฏิบัติ, กัญชาเสรี, กรุงเทพมหานคร

Abstract

The research objectives were: 1) to study the problems and obstacles the liberal cannabis policy implementation in Bangkok Metropolitan, 2) to study the factors affecting the success of the liberal cannabis policy implementation in Bangkok Metropolitan, and 3) to study the recommendations for liberal cannabis policy implementation in Bangkok Metropolitan. The research was qualitative. The key informants in the research included executives and personnel of government organizations, executives and civil society personnel and the general public, totaling 25 people, by the purposive selection. The research tool was a semi-structured interview form. The data analyzed by summarizing the research findings according to the specified research objectives. The results found that: 1) the problems and obstacles of the liberal cannabis policy implementation in Bangkok Metropolitan was found that the policy was unclear, lacking laws and control measures, lacking of listening to the voices of the people and those involved. Policy implementation was not in the same direction and society has inconsistent opinions on the policy, (2) the factors affecting the success of the liberal cannabis policy implementation in Bangkok Metropolitan included the clarity of the policy agencies that implement policies, practitioner's attitude

economic, social and political conditions, target groups/people and public relations, and (3) the recommendations for liberal cannabis policy implementation in Bangkok Metropolitan. It was found that policies and measures should be clearly defined. Relevant agencies must seriously implement the policy, especially controlling the misuse of marijuana, promoting accurate information and knowledge regarding marijuana policy and use, listening to the opinions of all sectors in society more and continuously evaluate and monitor the situation

Keywords: Policy Implementation, Liberal Cannabis, Bangkok Metropolitan

บทนำ

กัญชา หรือ พืชสกุล Cannabis มีสรรพคุณช่วยบรรเทาความเครียด สร้างความรู้สึกผ่อนคลาย ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ทำให้อ่อนหลับ อยากรอาหาร อีกทั้งช่วยลดอาการอักเสบและอาการปวดได้เป็นอย่างดี หลายหลายประเทศปลดล็อกกัญชาจากการเป็นยาเสพติด เนื่องจากกัญชาสามารถให้ประโยชน์กับการรักษาทางการแพทย์ได้ (ศูนย์บำบัดยาเสพติดเอกชน ภูฟ้าเรสท์โฮม, 2565) อาทิ ในสหราชอาณาจักรมีการนำกัญชามาสกัดเพื่อผลิตตำรับส่วนผสมของ Dronabinol – cannabidiol (Sativex®) เพื่อใช้ในการรักษาโรคปลอกประสาทแข็ง (Multiple Sclerosis) ซึ่งตำรับนี้เป็นที่ยอมรับให้ใช้ทางการแพทย์ ใน 24 ประเทศ เช่น ออสเตรเลีย, ออสเตรีย, เนเธอร์แลนด์, สหราชอาณาจักร, สเปน ฯลฯ นอกจากนี้ก็ยังมีมีการนำสารสกัดจากกัญชามาใช้ในการบำบัดรักษาอาการจิตเวชและระบบประสาท (Neuropsychiatric Symptoms) การรักษาอาการไม่อยากรอาหารในผู้ป่วยมะเร็ง เป็นต้น บางประเทศจึงยอมให้มีการปลูกกัญชา เพื่อใช้ในทางการแพทย์ เช่น แคนาดา อิสราเอล เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร สวิสเซอร์แลนด์ และบางรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา และมีหลายประเทศยอมรับให้ใช้กัญชาในการรักษาทางการแพทย์ (ชาญชัย เอื้อชัยกุล, 2560) ในประเทศไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาถูกกำหนดให้เป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภท 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งห้ามมิให้ผู้ใดปลูก เสพหรือครอบครอง อย่างไรก็ตามก็มีการใช้กัญชาในตำราแพทย์แผนไทยหลายตำรับ เช่น ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ มีตำรับยาไทยที่เข้ากัญชาจำนวน 11 ตำรับ ตำราพระโอสถพระนารายณ์ มีตำรับยาไทยที่เข้ากัญชา จำนวน 3 ตำรับ (วีรยา ถาอุปชิต และนุศราพร เกษสมบุรณ์, 2564) จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้มีความพยายามที่จะ

ใช้กัญชาทางการแพทย์เพื่อรักษาโรคและบรรเทาอาการต่าง ๆ มายาวนาน ปรากฏในตำราจำนวนมาก (ธีระ วรธนารัตน์, 2563) เช่นเดียวกับ การทำให้กัญชาถูกกฎหมายหรือการเปิดเสรีกัญชาเป็นประเด็นนโยบายที่ถูกถกเถียงในสังคมไทยอย่างมาก มีทั้งเสียงสนับสนุนและคัดค้าน ซึ่งในแต่ละฝ่ายยังมองระดับการเปิดเสรีที่เหมาะสมไว้ต่างกัน (เจณิตตา จันทวงษา, 2565)

นโยบายกัญชาเสรี เป็นหนึ่งในนโยบายหลักของพรรคภูมิใจไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 โดยเริ่มได้รับความสนใจอย่างมากจากการปราศรัยใหญ่ของ นายอนุทิน ชาญวีรกูล หัวหน้าพรรคภูมิใจไทยที่สนามช้างอินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต จ.บุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2562 ซึ่งถือเป็นเวทีแรกที่พรรคภูมิใจไทยประกาศ คำขวัญหาเสียงที่ว่า “กัญชาไทยปลูกได้เสรี” และ “พืชแก้จน พืชเศรษฐกิจชนิดใหม่ กัญชาเสรี” เนื้อหาหลักของนโยบายที่พรรคภูมิใจไทยนำเสนอ นั่น คือ การให้ความสำคัญแก่กัญชาในฐานะที่เป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ ที่สามารถสร้างมูลค่าจนสามารถ “พลิกชีวิตคนไทย” ได้เพราะประเทศไทยมีสายพันธุ์กัญชามากที่สุด ดังนั้นรัฐบาลจึงควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงกัญชาได้อย่างเสรี โดยเริ่มต้นจากการสนับสนุนการปลูกกัญชาเพื่อใช้ในครัวเรือนบ้านละ 6 ต้น หากเหลือจึงขาย โดยรัฐจะเป็นคนรับซื้อ และดูแลพื้นที่การปลูกโดยการซื้อขายต้องผ่านรัฐ ไม่สามารถซื้อขายได้โดยตรง ซึ่งคาดการณ์ว่าจะสร้างรายได้แก่ครัวเรือนถึงปีละกว่า 400,000 ล้านบาท ทำให้ต่อมา นโยบายกัญชาเพื่อการแพทย์และส่งเสริมการปลูกพืชกัญชา ได้ถูกบรรจุไว้เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และกระทรวงสาธารณสุข ในยุคของนายอนุทิน ชาญวีรกูล ความชัดเจนด้านนโยบายเริ่มปรากฏออกมาอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นว่า นโยบายกัญชาของรัฐบาลจำกัดอยู่เพียงเพื่อการแพทย์และการรักษาโรคเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมไปถึงการใช้เพื่อความบันเทิงและสันทนาการแต่อย่างใด (อรรถสิทธิ์ พานแก้ว, 2563) การขับเคลื่อนนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์ของนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในระยะแรกมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้าถึงยากัญชาทางการแพทย์ที่ได้มาตรฐานจากสถานพยาบาลใกล้บ้านกว่า 300 แห่งทั่วประเทศ แพทย์ผู้ใช้มีความมั่นใจในประสิทธิภาพของยากัญชา การขับเคลื่อนในระยะต่อไป จะเน้นไปที่การพัฒนา กัญชาให้มีมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดกัญชาที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมอบหมายให้ “สถาบันกัญชาทางการแพทย์” เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายนี้ ร่วมกับหน่วยงานทั้งในและนอกกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนอยู่

บนพื้นฐานของหลักวิชาการ และประชาชนทุกคนที่ต้องการสร้างรายได้จากกัญชาต้องมีการเสนอแผนธุรกิจให้ชัดเจนและเป็นไปตามกฎหมาย การดำเนินงานในเฟสที่ 2 เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพของประชาชนของประเทศ พร้อมสร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในทุกช่องทาง (อนันต์ชัย อัศวเมฆิน, 2563)

จากการผลักดันนโยบายดังกล่าวย่อมมีเสียงสะท้อนทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งข้อดีคือ การใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และการศึกษาวิจัยที่จะส่งเสริมการแก้ไขปัญหาทางสุขภาพสามารถลดการซื้อขายแบบผิดกฎหมายเพื่อนำมาใช้เพื่อสุขภาพ ภาครัฐทราบปริมาณการใช้สามารถกำหนดแนวทางการกำกับดูแลและเก็บภาษีได้ สำหรับภาคประชาชนถือว่าได้ประโยชน์ทั้งในส่วนของ การรักษาพยาบาล การได้รับสินค้าที่ได้คุณภาพ ไม่ต้องลักลอบซื้อขาย หากทำให้คนเข้าถึงกัญชาเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ได้ โดยมีหลักฐานยืนยันว่าไม่ก่อให้เกิดการใช้กัญชามากขึ้นเกินงาม และเป็นการทำให้กลุ่มที่ลักลอบใช้เพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพของตนเอง ได้กลับเข้ามาสู่วงจรที่เป็นทางการ ถูกกฎหมายแล้ว น่าจะเป็นผลดีต่อทุกฝ่ายทั้งในมุมมองของรัฐที่จะทราบปริมาณการใช้ กำหนดแนวทางปฏิบัติและควบคุมกำกับได้ง่ายขึ้น ตลอดจนสามารถจัดเก็บภาษีเข้าสู่รัฐได้อีกทางหนึ่ง ในขณะที่ในมุมมองของผู้บริโภคก็ถือเป็นการดีที่จะได้ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการควบคุมคุณภาพมาตรฐานและราคาเป็นธรรม ไม่ตกอยู่ในเงื้อมมือของตลาดมืด (ธีระ วรรณารัตน์, 2563) ส่วนข้อเสีย “กัญชาเสรี” ได้ก่อให้เกิดความกังวลถึงความพร้อมและความเหมาะสมที่จะดำเนินการปลดล็อกในสังคมไทย เพราะประชาชนจำนวนมากยังเข้าใจผิดว่าสามารถใช้กัญชาเพื่อสันทนาการได้อย่างเสรี นอกจากจะก่อปัญหาเชิงศีลธรรมและเป็นการมอมเมาประชาชนแล้ว ยังเป็นการยากแก่การควบคุมพฤติกรรมการปลูก การค้าขาย และการใช้อีกด้วย อันจะนำมาซึ่งปัญหาทางสังคมอื่น ๆ อีกมากมาย (ไทยทีริบูน, 2562) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องผลที่อาจทำให้มีการหันมาใช้กัญชากันมากเกินไปเกินกว่าที่ควร ซึ่งหากอยู่ในช่วงวัยเด็กหรือวัยรุ่นก็อาจส่งผลกระทบทางลบตามมาอีกหลายมิติ ตลอดจนสุ่มเสี่ยงต่อการเสพติดระยะยาวและปัญหายาเสพติดชนิดอื่นๆ ที่รุนแรงในอนาคต (National Academies of Sciences Engineering and Medicine, 2017) ตลอดจนผลกระทบที่เกิดต่อระบบการดูแลสุขภาพผู้ป่วย ภาระงานจากจำนวนผู้ป่วยที่มารับการรักษาจากผลไม่พึงประสงค์จากกัญชา ทั้งเด็ก เยาวชน วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ (ธีระ วรรณารัตน์, 2563) เพราะหลังจากมีประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่อนุญาตให้ประชาชนลงทะเบียนในแอปพลิเคชันปลูกกัญ เพื่อขออนุญาตปลูกกัญชาได้โดยไม่ผิดกฎหมาย และมีผลเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2565 หลังจากนั้นก็มีผู้ลงทะเบียนปลูกจำนวนมาก มีการ

จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากกัญชาอย่างแพร่หลาย เช่น ในรูปของส่วนผสมในขนม อาหาร และ เครื่องดื่ม เป็นต้น คนทั่วไปโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเข้าถึงกัญชาได้ง่าย อีกทั้งเป็นการนำมาใช้ ที่ไม่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์ ส่งผลให้มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเนื่องจากการได้รับปริมาณกัญชา เกินขนาดมากขึ้น เนื่องจากไม่มีความรู้ว่าจะควรบริโภคกัญชาในปริมาณเท่าใด คนในสังคมเริ่ม ต่อดำเนินมาตรการที่รัฐเปิดให้มีการใช้กัญชาอย่างเสรีโดยไม่มีมาตรการควบคุมที่ดีพอ (สมิตรา มณี โชติ และคณะ, 2562) ไม่มีกฎหมายหรือกฎหมายย่อยใด ๆ เข้ามาควบคุมการใช้ประโยชน์ ทางสันตนาการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการควบคุมอายุของ ผู้ครอบครอง การซื้อ ขาย หรือการ ควบคุมการใช้ส่วนต่าง ๆ ของกัญชานอกเหนือจากจุดประสงค์ทางการแพทย์ ทำให้เกิดเป็น สหุญญาภาตทางกฎหมายซึ่งสร้างความกังวลให้กับประชาชนจำนวนมาก เห็นได้จากข้อมูลผู้เข้ารับ การบำบัดทางจิตจากกัญชาสัดส่วนปี 2561 อยู่ที่ 3% ปี 2562 อยู่ที่ 14% ปี 2563 อยู่ที่ 8% ปี 2564 อยู่ที่ 14% ส่วนปี 2565 เกือบ 17% จะเห็นว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และน่าจะเป็นเทรนด์ที่ ต้องเฝ้าระวัง (มุฮัมหมัดฟาห์มี ตาละ, 2565)

ดังนั้น การศึกษาเรื่อง การนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร จึงได้มุ่ง ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จของการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร และค้นหาข้อเสนอแนะ แนวทางการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการที่ ชัดเจนอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชาการ ยกระดับเศรษฐกิจชุมชนควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพพงศ์ วมของประเทศ พร้อมสร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติใน กรุงเทพมหานคร
3. ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ศึกษา คือ กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นเมือง หลวงและนครที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การ คมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ ซึ่ง

หลังจากรัฐบาลมีนโยบายปลดล็อกกัญชา-กัญชง ธุรกิจเกี่ยวกับกัญชาผุดขึ้นจำนวนมาก หลายพื้นที่ และปรากฏอยู่แทบทุกหัวมุมถนน ในย่านใจกลางเมืองของกรุงเทพฯ (โจนาธาน เฮด, 2566)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารและบุคลากรองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน ผู้บริหารและบุคลากรภาคประชาสังคม จำนวน 10 คน และประชาชนทั่วไป จำนวน 5 คน รวมทั้งหมดจำนวน 25 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Selection) พิจารณาจากคุณสมบัติและคุณลักษณะที่เหมาะสม

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Form) ทั้งนี้เพื่อความยืดหยุ่นและเป็นการเปิดกว้าง แต่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมประเด็นการวิจัยอย่างครบถ้วน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปความแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร พบว่านโยบายไม่ชัดเจน ขาดกฎหมาย และมาตรการควบคุมที่รัดกุมและครอบคลุม จนเกิดการบริโภคกัญชาอย่างไม่เหมาะสม ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ครอบครัว และสังคม ตามมา

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร จำแนกรายด้าน ดังนี้

2.1 ความชัดเจนของนโยบาย พบว่า นโยบายกัญชาเสรียังขาดความชัดเจน ทำให้ระบบกลไก มาตรการ การดำเนินกิจกรรม ขาดความเป็นเอกภาค และประสิทธิภาพ จนส่งผลต่อความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นต่อนโยบายของสังคม

2.2 หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า แต่ละหน่วยงานมีศักยภาพแตกต่างกันไปของแต่ละองค์การ

2.3 ศักยภาพของผู้ปฏิบัติ พบว่า มีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับนโยบายกัญชาเสรี

2.4 เจือปนทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พบว่า เจือปนทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อเสียงสนับสนุนของประชาชน เจือปนทางสังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย ซึ่งจากกระแสสังคมที่มีต่อผลกระทบของกัญชาเสรี ทำให้เกิดการทบทวนนโยบาย และแนวทางในการ

น่านโยบายไปปฏิบัติใหม่ ส่วนเงื่อนไขทางการเมือง ฝ่ายการเมืองมีบทบาทสำคัญต่อการพิจารณาปรับปรุงนโยบาย และยุทธินโยบายกัญชาเสรี

2.5 กลุ่มเป้าหมาย/ประชาชน พบว่า การขับเคลื่อนนโยบายกัญชาเสรีขณะนี้ กลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนยังคงมีความเห็นต่างกัน นโยบายนี้ยังคงเป็นที่ถูกถกเถียงในสังคมอย่างมาก

2.6 การประชาสัมพันธ์ พบว่า การประชาสัมพันธ์ช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันของสังคมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย หรือมาตรการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปลดล็อกกัญชาอย่างแท้จริง

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการน่านโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร พบว่า ควรกำหนดนโยบาย มาตรการต่าง ๆ ให้ชัดเจน และเหมาะสม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องน่านโยบายไปปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการควบคุมการใช้กัญชาในทางที่ผิด ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบายและการใช้กัญชา รับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนในสังคมต่อนโยบายให้มากขึ้น และประเมินติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นโยบายกัญชาเสรีก่อประโยชน์ที่เหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคการน่านโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย นโยบายไม่ชัดเจน ขาดกฎหมาย และมาตรการควบคุมที่รัดกุมและครอบคลุม จนเกิดการบริโภคกัญชาที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ครอบครัว และสังคมตามมา ขาดการรับฟังเสียงสะท้อนของประชาชนและผู้เกี่ยวข้องรอบด้านต่อนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินนโยบายไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสังคมยังมีความเห็นต่อนโยบายกัญชาเสรีไม่สอดคล้องกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเขตไท ลังการ์พินธุ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่องวิเคราะห์นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับกัญชาจากต่างประเทศสู่กัญชาเพื่อการแพทย์ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การใช้กัญชาในทางการแพทย์ของประเทศไทยนั้นล่าสุดเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2562 ฉบับที่ 7 ให้สามารถทดลอง และใช้กัญชาทางการแพทย์ได้

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

2.1 ความชัดเจนของนโยบาย ได้พบว่า นโยบายกัญชาเสรียังขาดความชัดเจน ทำให้ระบบกลไก มาตรการ การดำเนินกิจกรรมขาดความเป็นเอกภาค และประสิทธิภาพ จนส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นต่อนโยบายของสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรวัฒน์ ชัยชนูญา ภัฏฐ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมนโยบายกัญชาในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการส่งเสริมการเพาะปลูกและการใช้กัญชา ต้องมีความชัดเจน เด็ดขาด และครอบคลุม บูรณาการเพื่อดำเนินการในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า หน่วยงานที่นำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในแต่ละหน่วยงานมีศักยภาพแตกต่างกันไปของแต่ละองค์กร สอดคล้องกับจักรี ศรีจารุเมธีญาณ และชุตินา ศรีจารุเมธีญาณ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ผู้มอบและรับนโยบายจะต้องมีความชัดเจนเรื่ององค์ประกอบของนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับนโยบายจะต้องเข้าใจและสามารถแปลความหมายของนโยบายได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากโดยทั่วไปนโยบายอาจจะมีลักษณะที่ขาดความชัดเจนในตัวเองอยู่บ้าง

2.3 ทศนคติของผู้ปฏิบัติ พบว่า ปัจจัยด้านทศนคติของผู้ปฏิบัติในการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัตินี้มีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรวัฒน์ ชัยชนูญา พัฒนะ วาณิชนันท์ และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพกำลังคน เพื่อสนับสนุนการนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์สู่การปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า นโยบายกัญชาทางการแพทย์เป็นนโยบายด้านสุขภาพที่ไม่ได้เกิดจากความต้องการ และแรงผลักดันจากฝ่ายการเมืองของรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น แต่เป็นนโยบายที่เป็นความต้องการของประชาชนชาวไทย ด้วยบริบททางวัฒนธรรมของนโยบายนี้ทำให้การสนับสนุนของบุคลากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

2.4 เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พบว่า เงื่อนไขทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อเสียงสนับสนุนของประชาชน เพราะประชาชนตระหนักเห็นคุณค่าของกัญชามากขึ้น เงื่อนไขทางสังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย ซึ่งจากกระแสสังคมที่มีต่อผลกระทบของกัญชาเสรีทำให้เกิดการทบทวนนโยบาย และแนวทางในการนำนโยบายไปปฏิบัติใหม่ ส่วนเงื่อนไขทางการเมือง ฝ่ายการเมืองมีบทบาทสำคัญต่อการพิจารณาปรับปรุงนโยบาย และยุตินโยบายกัญชาเสรี

สอดคล้องกับแนวคิดของธันภัทร โคตรสิงห์ (2556) กล่าวว่า ในบางครั้งการนำนโยบายไปปฏิบัติ อาจไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่แน่นอน เช่น มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมืองซึ่งยากที่จะควบคุม

2.5 กลุ่มเป้าหมาย/ประชาชน พบว่า การนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัตินี้ กลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนยังคงมีความเห็นต่างกัน ในนโยบายนี้ จึงยังคงเป็นที่ถกเถียงในสังคมอย่างมาก สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2556) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชน ต่อนโยบายกัญชา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังมองว่าการเปิดเสรีกัญชามีผลกระทบต่อสังคม เด็กและเยาวชน

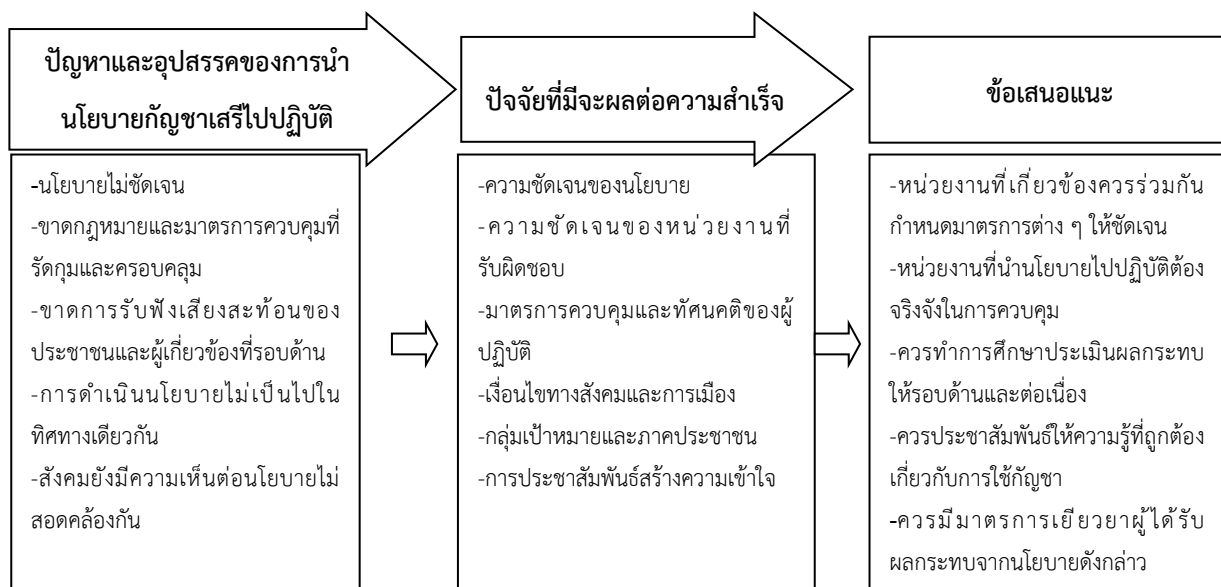
2.6 การประชาสัมพันธ์ พบว่า การประชาสัมพันธ์จะช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันของ สังคมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย หรือมาตรการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปลดล็อก กัญชาอย่างแท้จริง ส่งผลให้การนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ งานวิจัยของบัณฑิต ศรไพศาล (2562) ได้ศึกษาเรื่องคิดให้ชัดกับนโยบายกัญชาทางการแพทย์ ของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า กัญชาทางการแพทย์มีทั้งคุณและโทษ มุมมองต่อนโยบาย กัญชาทางการแพทย์ก็มีทั้งด้านบวกและด้านลบ การทำความเข้าใจร่วมกันอย่างชัดเจนในสังคม เป็นสิ่งจำเป็น

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร คือ ภาค ส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันกำหนดนโยบาย มาตรการต่าง ๆ ให้ชัดเจน และเหมาะสม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการควบคุมการใช้กัญชา ในทางที่ผิดประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบายและการใช้กัญชา เพื่อ สร้างความเข้าใจในนโยบาย ลดโอกาสที่จะเกิดผลกระทบต่อประชนและสังคม รับฟังความ คิดเห็นของทุกภาคส่วนในสังคมต่อนโยบายให้มากขึ้น และประเมินติดตามสถานการณ์อย่าง ต่อเนื่องเพื่อให้กัญชาเสรีก่อประโยชน์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต ศร ไพศาล และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่องข้อเท็จจริงและบทวิเคราะห์นโยบายกัญชา ของประเทศ ไทย: มุมมองด้านสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหา นโยบาย กัญชาในปัจจุบัน คือ ควรมีการยกเลิกประกาศฉบับปลดกัญชา ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยกลับสู่ การใช้ประโยชน์กัญชาทางการแพทย์เช่นเดิม จากนั้นควรประเมินความจำเป็นและความต้องการ ของประชาชนทุกกลุ่ม แล้วจึงออกแบบกฎหมายและมาตรการบังคับใช้ให้รัดกุมต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา เรื่อง แนวทางการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร ได้ องค์ความรู้ใหม่ ที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และ ข้อเสนอแนะแนวทางการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัยได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร คือ ขาดกฎหมายและมาตรการควบคุมที่ชัดเจน ขาดการรับฟังเสียงสะท้อนของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินนโยบายไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสังคมยังมีความเห็นต่อนโยบายไม่สอดคล้องกัน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ คือ ความชัดเจนของนโยบาย หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ เงื่อนไขทางการเมือง การสนับสนุนจากประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และการประชาสัมพันธ์ให้ภาคประชาชนเห็นด้วย ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการนำนโยบายกัญชาเสรีไปปฏิบัติในกรุงเทพมหานคร คือ ควรมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้ชัดเจนก่อน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างจริงจังและมีมาตรการควบคุมที่ชัดเจนโดยเฉพาะการใช้กัญชาในทางที่ผิด เน้นประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้กัญชาที่ถูกต้องและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนในสังคมให้มากขึ้น รวมถึงประเมินติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอแนะได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ รัฐบาลควรให้ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายกัญชาเสรี โดยเฉพาะในเรื่องของความชัดเจนของนโยบาย มาตรการควบคุมและกฎหมายที่รองรับเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ได้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตามประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อภาคประชาชนจากการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบนโยบายไปปฏิบัติควรให้ความสำคัญต่อภาคประชาชนมากกว่าการมุ่งสนองนโยบายของรัฐบาลหรือภาครัฐกิจเพียงอย่างเดียว ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรทำการศึกษาผลกระทบให้รอบด้านรวมถึงเปรียบเทียบนโยบายและแนวปฏิบัติในต่างประเทศประกอบด้วย ควรทำการศึกษาเพื่อค้นหามาตรการ ความจำเป็นที่แท้จริงจากภาคประชาชนและกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน รอบด้าน ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เขตไท ลังการ์พินธุ์. (2565). วิเคราะห์นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับกัญชาจากต่างประเทศสู่กัญชาเพื่อการแพทย์ในประเทศไทย. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(1), 20-42.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และชุตินา ศรีจารุเมธีญาณ. (2563). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. วารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม, 3(1), 19-26.
- เจณิตตา จันทวงษา. (15 มีนาคม 2565). คุณกัญชาเสรีอย่างไรให้ปลอดภัยกับเด็กและเยาวชนที่สุด. เรียกใช้เมื่อ 2566 จาก <https://www.the101.world/cannabis-legalization-and-youth/>
- โจนาธาน เฮด. (21 มกราคม 2566). โจนาธาน เฮดเลือกตั้ง 2566 : อนาคตกัญชาไทย หลังพรรคภูมิใจไทยจ่อพลิกขั้วไปเป็นฝ่ายค้าน. เรียกใช้เมื่อ 2566 จาก <https://www.bbc.com/thai/>
- ฉัฐวัฒน์ ชัชฌณญาณัฐ. (2565). การส่งเสริมนโยบายกัญชาในสังคมไทย. วารสาร สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 48(1), 171-186.

- ชาญชัย เอื้อชัยกุล. (2560). พิษภัย : ประโยชน์ โทษและข้อเสนอการพัฒนากำกับดูแล.
กรุงเทพมหานคร: สมาคมเภสัชกรรมทะเบียนและกฎหมายผลิตภัณฑ์ (ประเทศไทย).
- ณัฐธญา พัฒนะวาณิชนันท์ และคณะ. (2563). การพัฒนาคุณภาพกำลังคน เพื่อสนับสนุนการ
นำนโยบายกัญชาทางการแพทย์สู่การปฏิบัติ. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- ไทยทริบูน. (12 มกราคม 2562). สัมมนา'มองกัญชาให้รอบด้านไม่สนับสนุนกัญชาเสรี หวั่น
ผลกระทบต่อสังคมหากคุมไม่ได้' ชี้กัญชาช่วง 5 ปี เพื่อการแพทย์. เรียกใช้เมื่อ 2565
จาก <http://www.thaitribune.org>
- ธันภัทร โคตรสิงห์. (2556). การนำนโยบายโฉนดชุมชนไปปฏิบัติ. ใน การนำนโยบายโฉนด
ชุมชนไปปฏิบัติ. ใน (วิทยานิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์.
- ธีระ วรรณรัตน์. (2563). รายงานการวิจัยเรื่อง กรณีศึกษานโยบายกัญชาทางการแพทย์:
สถานการณ์ ผลกระทบแนวทางการจัดการ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับประเทศ
ไทย. ใน (รายงานการวิจัย). บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต ศรีไพศาล. (2562). คิดให้ชัดกับนโยบายกัญชาทางการแพทย์ของประเทศไทย.
วารสารวิชาการสาธารณสุข, 28(4), 755-766.
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. (2566). ข้อเท็จจริงและบทวิเคราะห์นโยบายกัญชา ของประเทศ
ไทย: มุมมองด้านสาธารณสุข. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 32(2), 375-388.
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (21 ตุลาคม 2556). ทิศนะของประชาชนต่อนโยบายกัญชาเสรี.
เรียกใช้เมื่อ 2566 จาก <https://www.utcc.ac.th/>
- มุฮัมหมัดฟาห์มี ตาเละ. (22 มกราคม 2565). ติดตาม 6 เดือน หลังมี 'กัญชาอบบ้าน' หลาย
ภาคส่วนชี้ชัดถึงผลกระทบต่อสังคม 'คนปลูก' ไม่รุ่ง 'คนเสพ' ร่วงระนาว. เรียกใช้เมื่อ
2566 จาก <https://www.thecoverage.info/news/content/4205>
- วีรยา ถาอุปชิต และนุศราพร เกษสมบุรณ์. (2564). นโยบายกัญชา : การวิเคราะห์เปรียบเทียบ
ไทย สหรัฐอเมริกา แคนาดา เยอรมัน และอิสราเอล. วารสารเภสัชกรรมไทย, 13(1),
4-16.
- ศูนย์บำบัดยาเสพติดเอกชน ภูฟ้าเรสโฮม. (27 มกราคม 2565). สรุป World Drug Report
2022. เรียกใช้เมื่อ 2566 จาก <https://www.phufaresthome.com/blog/>

สุมิตรา มณีโชติ และคณะ. (2562). บทวิเคราะห์การเข้าสู่วาระนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทยโดยใช้ตัวแบบของคิงด็อน. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 3(2), 54-67.

อนันต์ชัย อัสวเมชิน. (2563). อนุทิน ผลักดันนโยบาย “กัญชา 6 ต้น” และ “กัญชาสร้างเศรษฐกิจชุมชน”. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.

อรรถสิทธิ์ พานแก้ว. (23 มกราคม 2563). กัญชาเสรี. เรียกใช้เมื่อ 2565 จาก wiki.kpi.ac.th/index.php?title=กัญชาเสรี

National Academies of Sciences Engineering and Medicine. (2017). The Health Effects of Cannabis and Cannabinoids: The Current State of Evidence and Recommendations for Research. Washington, DC: The National Academies Press.